

Концепция за развитие на Държавна агенция за българите в чужбина
от

Държавна агенция ЗА българите в чужбина
ПО-МАЛКО, но ДОБРЕ

1. РАЗВИТИЕ НА ДАБЧ КАТО ОБЩЕСТВЕНА УСЛУГА

Извън България има както традиционни исторически общности, така и многобройна съвременна емиграция. Всички тези българи са **значима и неделима част от нашия народ**. Наличието на значителни като брой и състав български общности по света изисква адекватна държавна политика към българите зад граница. Моята цел е ДАБЧ да е едновременно координатор, реализатор и двигател на тази политика.

Към стратегическите цели трябва да се прибави, че Агенцията по същество **служи на българските граждани в чужбина, уважава и цени техния принос и ангажираност, и работи да улесни техния достъп до процесите в страната**. Изричната формулировка на тази цел следва да намери свое конкретно отражение в годишните стратегически и оперативни планове на агенцията.

Включване

През 2014, след дългогодишни усилия, е приета Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света. В изготвянето на стратегията са взети предвид много от мненията и исканията на българските общности в чужбина. Ясно са заявени отговорностите на всяка държавна институция по политиките, заложи в стратегията. Прецизиран е и методът на избиране на Обществени съвети на българите в чужбина. Стратегията обуславя и следните конкретни дейности по представителството на българите в чужбина в обществено-политическия живот в България, с които ДАБЧ следва пряко да се ангажира:

- да работи по създаването на Съвет по прилагане на Националната стратегия за българските граждани и историческите български общности по света;
- да работи с Министерството на външните работи за организирането на избори на Обществени съвети на българите извън Република България;
- да работи за изготвянето на механизъм за избор на членове на Национален съвет на българите извън Република България.

В изпълнение на горните дейности, ДАБЧ следва да взаимодейства с Временните Обществени съвети на българите в чужбина, които са доказали своята ангажираност към процесите в страната. Процесът на включване не трябва да се ограничава с гореизброените конкретни мерки. Той също засяга и историческите български общности в страните от Балканския полуостров, в Молдова, Украйна и Русия. ДАБЧ трябва да изгради необходимия баланс в работата си, така че да не се насочват всички усилия към представителите на съвременната емиграция за сметка на историческите общности. Поддържането на устойчиви връзки с всички български общности зад граница е едно от основните задължения на ДАБЧ.

Образователна и културна политика

Безспорен успех е политиката относно българските неделни училища в чужбина, която дава повече шансове за организирането и финансирането на такива училища. (ПМС 331/2011). Същото се отнася и за Националната програма “Роден език и култура зад граница”. Тук бих продължила и където е възможно, разширила добрите практики на ДАБЧ, и единствено тук бих приела бройката като измерим позитивен резултат.

Като допълнителни направления за работа на ДАБЧ в сферата на образованието, бих посочила следните:

- актуализация на нормативната уредба, регламентираща образователната политика към българите в чужбина;
- проучване на възможностите (съвместно с Министерство на образованието) за създаването на Институт по български език в чужбина на пилотен принцип;
- разширяване на дейността на българските културно-информационни центрове.

Законодателство

ДАБЧ трябва да е в постоянно взаимодействие със законодателния орган и да работи за увеличаването на възможностите за гласуване на българи в чужбина, както и за тяхната представеност. ДАБЧ трябва да играе активна роля при обсъждането на всички проектозакони касаещи интересите на българите в чужбина и да гарантира, че те съответстват и не противоречат на заложените в Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света приоритети.

Обратна връзка

Необходимо е да се изгради система за обратна връзка с българските общности в чужбина, резултатите от която да бъдат интегрирани като показател за измерване на степента на постигане на целите на ДАБЧ.

Обществените съвети, например, могат да бъдат реален коректив за ефективността от дейностите на ДАБЧ.

2. ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ДАБЧ

Като първа стъпка, ще разработя финансов и функционален анализ на ефективността на дейностите на ДАБЧ. Необходима е разработката на по-задълбочена система за измерване на степента на постигане на целите отбелязани в стратегическите планове на агенцията. Бройката е възможен, но недостатъчен индикатор за изпълнение.

Издаване на удостоверения за български произход

Най-важното правомощие на ДАБЧ трябва да бъде изпълнявано отговорно, по процедура с ясни правила и критерии, и под много строг контрол.

Изпълнението на тази функция на ДАБЧ доведе до тежък удар върху репутацията на агенцията и нейните служители. Установените от проверяващите органи нарушения и шумното им отразяване в медиите засенчиха всички други добре вършени дейности и успехи на ДАБЧ. Овладеяването на проблемите свързани с издаването на удостоверенията за български произход ще бъде задача с най-висок приоритет.

В моя прочит на ситуацията с издаването на удостоверения на български произход, основният проблем е в неясните критерии за произход. Но точно тук ДАБЧ може да използва знанията и опита си и да бъде едно меродавно и полезно нещо лице в проектирането на нови критерии. ДАБЧ притежава най-голям опит и експертиза относно слабостите в тези критерии и може да ги документира обстойно и да предложи най-компетентното становище. ДАБЧ трябва да работи усилено, за да задвижи актуализирането на критериите на законодателно ниво или на ниво изпълнителна власт.

При съществуващите критерии / дефиниции и нормативна уредба, най-ползотворно би било да се концентрират усилията върху организацията на работата на администрацията на ДАБЧ.

Стремежът към прозрачност трябва да бъде водещ принцип при всички действия. Като първа стъпка е необходимо винаги да се предоставя исканата от разследващи държавни органи информация. Не трябва да се пречи и да се създава впечатление, че нещо се крие. С оглед постигане на максимална прозрачност и изчистване името и репутацията на ДАБЧ, е належащо да се предприемат действия, с които се изпълняват всички препоръки на

Върховната Административна прокуратура изложени в писмо от 20.01.2014 год. и се отстранят всички нарушения констатирани в Доклада на Главния инспекторат на Министерски Съвет от 30.10.2014 год. Тук бих акцентирала върху следните основни мерки:

- Да се пристъпи към унифициране на критериите, въз основа на които се изискват документи за български произход;
- Всяка преписка да бъде придружена от писмени и мотивирани становища изготвени от екпертите от Експертното консултативно звено, както и от заповед на председателя за финалния резултат;
- Да се изгради топла връзка с Министерство на правосъдието и да има взаимодействие с негови експерти в хода на преписката. При липса на еднакви референтни мнения изразени от екперти на ДАБЧ извършили проверка на документите на молителя, или при неясноти в кандидатурата, да се търси квалифицирано съдействие от МП;
- Да се направи обстоен анализ на автоматизираната деловодна система и където е необходимо, да се подобри с оглед на нейната законосъобразност, на проследяване на процеса на издаване на удостоверения и на нейната пригодност за работата на ДАБЧ;
- Да се ревизира Правилника за вътрешния ред и дейността на ДАБЧ по удостоверяване на български произход с оглед неговата законосъобразност. (Този Правилник не може да бъде открит на страницата на ДАБЧ).

Комуникация и информационно обслужване

На фона гореизброените приоритети и проблеми, фокусирането върху официалната интернет страница на ДАБЧ може да изглежда като занимание с периферна значимост. Но според мен, тя представлява лицето на агенцията и нейното оформление и организация отразяват начина на работа. Тя трябва да представлява ефективен информационен канал и да осигурява прозрачност на дейността на ДАБЧ.

Бих се заела с цялостна преработка на сайта на ДАБЧ с цел да се получи една професионална, изчистена, рационализирана и използвана страница, в която всичко е на логичното си място и където лесно може да се намери търсената информация. Ще прецизирам и правилата относно нейното администриране и публикуване на информация и събития.

Тъй като оповестяването на важна информация и прозрачността, с която

трябва да работи ДАБЧ са от ключово значение, новата подредба на страницата няма да позволява хаотично публикуване и разполагане на важни документи. Следват няколко примера на ключови документи, които напълно липсват от раздел Административно-Правно обслужване / Нормативни актове, където са поместени всички други правилници, закони, постановления, наредби, “засягащи правата и задълженията на българите, живеещи в чужбина”, а именно:

- Правилник за признаване и за реда за водене на регистър на организации на българи, живеещи извън Република България от 16.09.2014 год. може да бъде намерен в рубрика Новини след преглед назад във времето (публикуван на 08.10.2014 год.);

- Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света е също само в Новини (от 25.07.2014);

- Правилник за вътрешния ред и дейността на ДАБЧ по удостоверяване на български произход напълно липсва от сайта.

На началната страница печално липсва и оповестяване на предстоящия конкурс за председател на ДАБЧ. Липсва дори и препратка към сайта на МС. В рубрика “Конкурси” поместена на началната страница стои надпис “Не са намерени конкурси”.

След постигането на качествен официален сайт, ДАБЧ може да продължи да обогатява специализираните портали Родина и Родина консулт.

Ползотворно би било да се помисли и изгради система за вътрешен контрол на работата в агенцията като въпрос от решаващо значение за нейната ефективност.

С оглед на ресурсите, с които ДАБЧ разполага, бих се фокусирала върху по-малко на брой дейности, но извършени качествено. Или по-иначе казано, преди всяко разширение на дейността си, ДАБЧ да гарантира, че вършеното от нея до момента е с необходимото качество. Важно е ДАБЧ да стане обществено полезна и да защити съществуването си пред държавата, пред данъкоплатеца и най-вече пред хората, за които работи.